Samenvattende financiële consequenties septembercirculaire 2024
(2024-058182)

In deze bijlage lichten we de belangrijkste financiële mutaties toe van de septembercirculaire 2024.

				(bedragen x 1.000)	
Mutatie gemeentefonds	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Meicirculaire 2024	89.519	91.018	86.248	87.595	88.441
Septembercirculaire 2024	89.371	90.974	87.086	88.200	89.011
Verschil	**-148**	**-44**	**838**	**605**	**569**
AF: reservering taakmutaties	-61	-184	-1.396	-1.420	-1.583
BIJ: aframing vanwege uitnames	0	0	0	0	0
Budgettair effect 2024-2028	**-209**	**-228**	**-558**	**-815**	**-1.014**

In bovenstaande tabel wordt het verschil tussen de meicirculaire 2024 en de septembercirculaire 2024 weergegeven. De septembercirculaire 2024 leidt in 2024 en 2025 tot een negatief resultaat ten opzichte van de meicirculaire 2024. Voor de jaren vanaf 2026 is het resultaat positief. We reserveren middelen voor nieuwe taken en houden rekening met mutaties die we al in eerdere P&C documenten hebben verwerkt. Wat resteert zijn de budgettaire effecten die de meerjarenbegrotingssaldi beïnvloeden.

Het budgettaire effect is voor 2024 en verder negatief. Dit is grotendeels het gevolg van de ontwikkelingen van het accres, de uitkeringsbasis, de maatstaf huishoudens laag inkomen met drempel en WOZ-waarden mutaties. We lichten dit nader toe.

In deze bijlage specificeren we eerst de taakmutaties en uitnamen. Vervolgens verklaren we het budgettaire effect.

Reservering taakmutaties
De circulaire bevat taakmutaties, een mutatie op een bestaande integratie-uitkering en een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen. De belangrijkste staan in de tabel. Uitgangspunt is dat we deze bedragen reserveren voor het betreffende doel en hebben daarom geen invloed op het begrotingssaldo. We motiveren in de toelichting waarom.

				(bedragen x 1.000)	
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Besparingsverlies jeugd (terugdraaien rijk)	0	0	1.068	1.098	1.108
Indexatie Wmo demografie	0	0	150	303	460
Wet betaalbare huur	29	40	34	19	15
Alleenverdienersproblematiek 2023-2024	32	0	0	0	0
Openbare bibliotheken	0	144	144	0	0
Totaal gereserveerde taakmutaties	**61**	**184**	**1.396**	**1.420**	**1.583**

- *Besparingsverlies jeugd (terugdraaien rijk)*:
  Het nieuwe kabinet kiest ervoor om de besparing op de middelen voor jeugdzorg van € 500 miljoen voor 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027 te laten vervallen. Het schrappen van de besparingen leidt tot een voordeel vanaf 2026 van € 1,068 miljoen oplopend naar € 1,108 miljoen in 2028 ten opzichte van de meicirculaire 2024. De extra besparingen van het rijk en de te nemen maatregelen zijn destijds budgetneutraal verwerkt in de begroting 2023 en verder. In dit perspectief worden de extra middelen toegevoegd aan het jeugdbudget om de ingeboekte besparing terug te draaien vanaf 2026.

- *Indexatie Wmo demografie*:
  De VNG en het rijk hebben afgesproken dat (een nader te bepalen deel) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen bekostigingsvorm wordt een passende geobjectiveerde indexering onderzocht die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. In de septembercirculaire 2024 zijn middelen toegevoegd voor de demografische ontwikkelingen van de Wmo, zodat gemeenten hier rekening mee kunnen houden in hun meerjarenbegroting. Voor 2026 leidt dit tot een voordeel van € 150.000 oplopend naar € 460.000 in 2028. De middelen blijven gereserveerd voor deze ontwikkeling.

- *Wet betaalbare huur*:
  Met de Wet betaalbare huur wordt de op 1 juli 2023 in werking getreden Wet goed verhuurderschap gewijzigd. Met deze wet krijgen gemeenten de bevoegdheid om toezicht te houden en handhavend op te treden met betrekking tot:
  - De maximale huurprijzen die gelden op grond van de woningwaarderingsstelsel
  - De maximale huurverhogingen in de gereguleerde sector
  - De informatieplicht op verhuurders om hun huurders een puntentelling te overleggen bij het afsluiten van het contract

  Het rijk stelt middelen beschikbaar voor de implementatie en uitvoering van het wetvoorstel. Tevens worden er middelen beschikbaar gesteld voor het ontvangen en behandelen van meldingen en de handhaving van deze melding. We zullen gedurende 2025 nagaan in hoeverre de extra middelen zich verhouden tot de implementatie en uitvoering van de nieuwe wet.

- *Alleenverdienersproblematiek 2023-2024*:
  Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. Gemeenten kunnen gemiste huur- en zorgtoeslag compenseren vanuit de individuele bijzondere bijstand.

- *Openbare bibliotheken*:
  In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Daarna zal een wettelijke zorgplicht voor gemeenten worden ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak ontvangen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht ontvangen de gemeenten een decentralisatie-uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden.

Budgettair effect meicirculaire
Het budgettair effect is in alle jaren negatief. In grote lijnen wordt dit budgettair effect verklaard door:

<u>Accres</u>
Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel (lpo), waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. In de septembercirculaire 2024 zijn de accressen voor de jaren 2025 tot en met 2029 bijgewerkt.

Loon- en prijsontwikkeling (lpo)
Het accres voor de loon- en prijsontwikkeling (lpo) is voor het jaar 2025 omhoog bijgesteld. De loon- en prijscompensatie is verhoogd met 0,4 procentpunt naar 2,7%. Dit heeft jaarlijks een voordelig effect van € 356.000 vanaf 2025.

Volume accres
Het volume accres is vanaf 2025 voor alle jaren omlaag bijgesteld. De daling voor 2025 is gering. Vanaf 2026 daalt het volume accres met 0,1 procentpunt per jaar. Het effect daarvan voor 2025 bedraagt € 32.000 nadelig oplopend naar € 330.000 nadelig in 2028.

Ontwikkeling uitkeringsbasis
De landelijke maatstaven die de grondslag vormen voor de algemene uitkering zijn aangepast. Het gaat om landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden etc. Deze aanpassing betekent in 2024 een nadelig effect daarvan € 516.000. Voor 2025 en verder bedraagt het nadelig effect tussen de € 255.000 en de € 325.000.

Huishoudens laag inkomen met drempel
De definitie en berekeningswijze van de maatstaf Huishoudens laaginkomen met drempel is veranderd door het rijk. De veranderende definitie heeft een nadelig effect van € 27.000 voor 2025, € 170.000 voor 2026, € 292.000 voor 2027 en € 356.000 voor 2028.

WOZ-waarden mutaties
Vanaf 2025 zien we een negatief effect van € 337.000 op de WOZ-waarden maatstaf. Een hogere totale WOZ-waarde leidt tot een lagere algemene uitkering.

Plafond BTW compensatiefonds
We krijgen uit het BCF-compensatiefonds voor 2024 een bedrag van € 955.000. Hiervan hebben we tussentijds al een bedrag meegenomen van € 610.000, waardoor nu nog een voordeel resteert van € 345.000.